

„Pohybové kompetencie v predprimárnom a primárnom vzdelávaní“

Autorka predložila ako habilitačnú prácu monografiu „Pohybové kompetencie v predprimárnom a primárnom vzdelávaní“, vydanú vydavateľstvom Typi Universitatis Tyrnaviensis v roku 2021, ISBN 978-80-568-0238-0.

Autorka si za tému svojej habilitačnej práce vybrala aktuálnu problematiku. Svoju prácu zamerala na pohybové kompetencie a ich hodnotenie v predprimárnom a primárnom vzdelávaní. Jej snahou bolo komplexne spracovať uvedenú problematiku, najmä z edukologického pohľadu a zároveň ju prezentovať aj v medzinárodnom kontexte.

Práca je rozdelená do viacerých častí, ktoré na seba logicky nadväzujú a dávajú čitateľovi dobrý prehľad o riešení uvedenej problematiky na Slovensku v porovnaní so zahraničím.

V úvodnej časti sa autorka snaží objasniť základné pojmy a hľadať vzťahy medzi nimi. Vychádza pri tom z prác viacerých autorov, ktorí sa týmito otázkami zaoberali aj u nás aj v zahraničí. Táto kapitola predstavuje dobrý vstup do spracovávanej problematiky, pričom sa samostatne venuje významu kompetencií pre rozvoj dieťaťa a najmä ich vplyvu na kognitívny vývin dieťaťa. V tejto časti sa možno žiadalo aj spomenúť osem kľúčových kompetencií, ktoré odporúča EU rozvíjať v každom edukačnom procese, a to už od primárneho vzdelávania a možno aj upozorniť na to, že medzi nimi nebola zaradená pohybová kompetencia.

V ďalšej kapitole autorka sa pomerne podrobne zaoberá pohybovými kompetenciami vo väzbe na školské kurikulum na jednotlivých sledovaných stupňoch vzdelávania. Podrobne popisuje štruktúru vzdelávania v oblasti telesnej a športovej výchovy na predprimárnom a primárnom stupni vzdelávania. Tu je cítiť autorkinu dlhoročnú prax a aktivitu pri príprave školských kurikulí v tejto oblasti pre tieto stupne vzdelávania.

Predprimárnemu vzdelávaniu venuje o niečo väčšiu pozornosť a podrobnejší pohľad, a to aj z hľadiska historického aspektu. Kapitulu 2.2 zameranú na primárne vzdelávanie začína na rozdiel od predchádzajúcej kapitoly podrobnejšou charakteristikou až od roku 2015. Aj tu mohla stručne spomenúť vývoj problému už v skoršom období, najmä od roku 2008, kedy bola realizovaná zásadná zmena v koncepcii vyučovania telesnej výchovy aj na primárnom stupni vzdelávania. Týchto zmien sa však podrobnejšie dotýka v iných kapitolách práce.

V kapitole 2.2. sa okrem hodnotenia problému u nás dotýka aj kľúčových medzinárodných organizácií a nimi vydaných dokumentov, zameraných na kvalitu telesnej výchovy. Okrem tých, ktoré uvádza a ktoré patria k tradičným dokumentom v tejto oblasti, mohla spomenúť aj ďalšie, ktoré boli prijaté najmä v poslednom období, ako je napr. Medzinárodná charta telesnej výchovy, fyzickej aktivity a športu prijatej UNESCO v roku 2015 (jej predchodcu z roku 1978 spomína), Smernica ku kvalite telesnej výchovy pre tvorcov politiky, prijatá UNESCO taktiež v roku 2015 alebo Deklarácia z Berlína (2013) a Akčný plán z Kazane (2017), ktoré boli výstupnými dokumentami z Konferencií MINEPS V a VI. (Konferencia ministrov športu a najvyšších štátnych funkcionárov zodpovedných za telesnú výchovu). Všetky sa podrobne venovali otázkam kvality telesnej výchovy a možnostiam jej implementácie do praxe. Taktiež mohla spomenúť podrobnejšie okrem 1. a 2. svetového prieskumu telesnej výchovy aj výsledky 3. prieskumu realizovaného K. Hardmanom a poprípade aj 4. prieskum kvality telesnej výchovy, ktorý sa realizuje v súčasnosti a na ktorom sama čiastočne participuje.

V tretej časti práce sa zameriava na súčasné prístupy k hodnoteniu pohybových kompetencií, najmä na batériu MOBAK. Podrobne popisuje jej štruktúru, zrozumiteľne vysvetľuje použitie jednotlivých testov z uvedenej batérie a systém hodnotenia výsledkov. Opiera sa pritom o podklady a výsledky z projektu ERASMUS +, ktorého bola súčasťou. Preto informácia podaná v tejto kapitole pôsobí ucelene a komplexne.

Nasledujúca kapitola práce prináša výsledky výskumného sledovania na vzorke 102 detí materských škôl a 303 detí z 1. a 3. ročníka základnej školy. Autorka prezentuje základné výsledky, pričom tejto kapitole mohla venovať väčší rozsah i podrobnejšiu analýzu výsledkov a diskusiu k nej. Pre základnú predstavu o výskumnej práci autorky je toto spracovanie primerané, ale pre budúcnosť odporúčam venovať týmto poznatkom väčšiu pozornosť. Taktiež časť prezentovaných výsledkov je od autorky Pastuchovej (2020). Možno mohla autorka zvýrazniť, že išlo o jej diplomantku a že prezentované výsledky sú z tohto pohľadu vo veľkej miere aj výsledkom jej práce resp. ich spoločnej práce. Do budúcnosti by mohlo byť zaujímavé aj skúmanie odozvy detí na použitie batérie MOBAK a taktiež názorov a skúseností pani učiteliek, ktoré takúto batériu aplikovali v praxi. Zaujímavou je aj podkapitola 4.4. kde autorka prezentuje komplexné výsledky z projektu ERASMUS + z 11 zúčastnených krajín. V prezentovaných výsledkoch sa nachádzajú aj výsledky jej výskumu. Opiera sa hlavne o publikované dáta hlavných autorov ERASMUS + projektu, pričom táto časť prináša zaujímavý pohľad na porovnanie úrovne pohybových kompetencií našich detí s deťmi v iných európskych krajinách.

V závere práce autorka prináša viacero odporúčaní, pričom sa inšpiruje aj autormi zo zahraničia. Záver vyúsťuje do formulácie hlavných myšlienok, ktoré síce nie všetky vyplývajú z predloženej práce a jej výsledkov, ale sú veľmi potrebnými odkazmi k tomu, čo je potrebné v telesnej a športovej výchove urobiť, aby sme dosiahli vyššiu úroveň kvality jej vyučovania a tým zároveň vyššiu úroveň rozvoja pohybových kompetencií detí a mládeže a to nielen na predprimárnom a primárnom stupni vzdelávania.

Prácu by obohatilo, keby v nej bola spomenutá resp. spracovaná aj špecifickosť súčasnej situácie s vyučovaním telesnej a športovej výchovy počas Korona pandémie a možný dopad súčasných obmedzení vyplývajúcich z epidemiologickej situácie na kvalitu jej vyučovania a i na úroveň rozvoja pohybových kompetencií detí. Možno aj týmto smerom by sa mohlo uberať ďalšie výskumné sledovanie autorky.

Práca je spracovaná na celkovo na 85 stranách, pričom jadro textu predstavuje 66 strán, zoznam zdrojov 10 strán a ostatné strany predstavujú prílohy a úvodné a záverečné strany publikácie.

Po formálnej stránke je práca spracovaná na veľmi dobrej úrovni.

Záver:

Autorka preukázala veľmi dobrú orientáciu v spracovanej problematike, ktorá vychádza z jej osobnej angažovanosti v domácich odborných inštitúciách, ktoré sa zaoberajú tvorbou školských kurikulí telesnej a športovej výchovy na jednotlivých stupňoch škôl (najmä v ŠPÚ), taktiež zo svojej dlhoročnej angažovanosti na medzinárodnej úrovni (FIEP, EUPEA) a z osobného zapojenia sa aj do projektu ERASMUS + zameraného na prezentovanú problematiku. Problematiku pohybových kompetencií a ich hodnotenia spracovala prehľadne, systematicky, použila kultivovaný a zrozumiteľný odborný jazyk. Opiera sa v práci aj o svoje doterajšie základné výskumné sledovania a načrtáva aj smer svojho budúceho hlbšieho výskumu tejto problematiky. Prináša aj viaceré podnetné závery pre školskú prax. Predloženú habilitačnú prácu hodnotím pozitívne a odporúčam aby po jej obhájení bol autorke udelený vedecko-pedagogický titul docent v študijnom odbore Pedagogika.

Otázky:

1. V čom vidí autorka silné stránky a v čom rezervy našich školských kurikulí pre oblasť telesnej a športovej výchovy v porovnaní so zahraničím?
2. Čo považuje autorka za kľúčové pri príprave nových školských dokumentov telesnej a športovej výchovy pre plánované tri nové cykly vzdelávania pri primárnom a nižšom sekundárnom vzdelávaní?

S pozdravom

Doc. PaedDr. Branislav Antala, PhD.

oponent